

Eerste Kamer der Staten-Generaal

Minister van Asiel en Migratie
De heer D.M. van Weel
Postbus 20301
2500 EA Den Haag

Kazernestraat 52
2514 CV Den Haag
postbus 20017
2500 EA Den Haag

telefoon 070 312 92 00
fax 070 312 93 90

e-mail postbus@eerstekamer.nl
internet www.eerstekamer.nl

datum 3 februari 2026

betreft Verslag formele JBZ-Raad van 8 en 9 december 2025

ons kenmerk 179677

Geachte heer Van Weel,

De vaste commissies voor Immigratie en Asiel / JBZ-Raad en voor Justitie en Veiligheid hebben kennisgenomen van uw brief van 17 december 2025 waarbij de Kamer het verslag van de formele Raad Justitie en Binnenlandse Zaken (JBZ-Raad) van 8 en 9 december 2025¹ wordt aangeboden. De leden van de fractie van **GroenLinks-PvdA** wensen de regering naar aanleiding hiervan een aantal vragen voor te leggen. De leden van de fracties van de **SP**, de **ChristenUnie**, de **PvdD** en **Volt** sluiten zich bij de vragen aan, evenals het lid van de **fractie-Visseren-Hamakers**.

De leden van de fractie van GroenLinks-PvdA constateren dat zij – tezamen met een aantal andere fracties – eerder omvangrijke en inhoudelijk fundamentele vragen hebben gesteld aan de regering over Europese wetgevingsvoorstellen op het terrein van migratie en asiel. Dit betreft vragen over onder meer:

- het voorstel voor een Verordening tot wijziging van Verordening (EU) 2024/1348 wat betreft de toepassing van het begrip 'veilig derde land'^{2,3} en
- het voorstel voor een EU-verordening tot vaststelling van een gemeenschappelijk systeem voor de terugkeer van illegaal in de Unie verblijvende onderdanen van derde landen (hierna: de Terugkeerverordening)^{4,5}.

Daarnaast memoreren deze leden dat er op 8 juli 2025 tijdens een mondeling overleg met de commissie Immigratie en Asiel / JBZ-Raad in het kader van een parlementair behandelvoorbehoud

¹ Kamerstukken I 2025/26, 32 317, PU.

² COM(2025)259. Dossier op Europapoort [E250013](#).

³ Uitgaande brief van 6 januari 2026, met kenmerk 179284.

⁴ COM(2025)101. Dossier op Europapoort [E250006](#).

⁵ Uitgaande brief van 10 oktober 2025, met kenmerk 178500.

datum 3 februari 2026

ons kenmerk 179677

blad 2

specifieke informatieafspraken zijn gemaakt met de regering ten aanzien van de Terugkeerverordening.⁶

De leden van de fractie van GroenLinks-PvdA stellen vast dat deze vragen ten tijde van de formele JBZ-Raad van 8 en 9 januari 2026 nog niet (volledig) waren beantwoord, terwijl de regering in de Raad desalniettemin heeft ingestemd met deze voorstellen.

Aard en reikwijdte van de onbeantwoorde vragen

De leden van de fractie van GroenLinks-PvdA benadrukken dat de in de genoemde brieven gestelde vragen niet zien op uitvoeringsdetails, maar expliciet betrekking hebben op de kern van de voorstellen en op rechtsnormen van constitutionele en verdragsrechtelijke aard. Het betreft onder meer vragen over:

- de effectiviteit van rechtsbescherming en toegang tot de rechter (artikel 13 van het EVRM en artikel 47 van het EU-Handvest);
- de borging van het non-refoulementbeginsel (artikel 33 van het Vluchtelingenverdrag, artikel 3 van het EVRM en artikel 19 lid 2 van het EU-Handvest);
- het loslaten van het bandencriterium bij het 'veilig derde land'-concept, met directe gevolgen voor de individuele beoordeling en het verbod op collectieve of willekeurige verwijdering;
- het vervallen van automatische schorsende werking, zowel bij niet-ontvankelijkheidsbeslissingen als bij terugkeerbesluiten, met het risico van onomkeerbare rechtsgevolgen vóór rechterlijke toetsing;
- de uitvoerbaarheid en rechtszekerheid van de voorstellen voor uitvoeringsinstanties en rechtspraak, en
- het toezicht op en de handhaving van mensenrechten in derde landen, inclusief de blijvende verantwoordelijkheid van Nederland bij falende bescherming of indirect refoulement.

Deze vragen raken daarmee rechtstreeks aan de grondrechtelijke en rechtsstatelijke implicaties van beide voorstellen.

Instemming ondanks openstaande rechtsstatelijke vragen

In het verslag van de JBZ-Raad van 8 en 9 december 2025 wordt aangegeven dat de Raad heeft ingestemd met een algemene oriëntatie die in lijn is met de Nederlandse inzet, in het bijzonder ten aanzien van de aanpassing van het bandencriterium binnen het 'veilig derde land' concept.⁷ De leden van de fractie van GroenLinks-PvdA constateren dat deze instemming heeft plaatsgevonden terwijl de Eerste Kamer nog in afwachting was van beantwoording van fundamentele vragen over de verenigbaarheid van deze inzet met mensenrechtenverdragen, het EU-Handvest en de Nederlandse rechtsstaat — niet alleen ten aanzien van de veilig-derde-landverordening — maar ook ten aanzien van de Terugkeerverordening. Genoemde leden achten deze handelwijze democratisch en

⁶ Kamerstukken I 2024/25, 36 761, D en E.

⁷ Kamerstukken I 2025/26, 32 317, PU, p. 9.

datum 3 februari 2026

ons kenmerk 179677

blad 3

staatsrechtelijk problematisch. De regering is hiermee vooruitgelopen op politieke instemming zonder dat het parlement in staat is gesteld een oordeel te vormen over de rechtmatigheid, proportionaliteit en uitvoerbaarheid van de voorgestelde regels. Hoe rechtvaardigt de regering de instemming met algemene oriëntaties over Europese verordeningen die diep ingrijpen in grondrechten, terwijl de Eerste Kamer nog geen antwoorden had ontvangen op vragen die juist de verenigbaarheid met het EVRM, het EU-Handvest en het non-refoulementbeginsel betreffen?

Bovendien merken de leden fractie van de fractie van GroenLinks-PvdA op dat in de door de regering ondersteunde compromistekst ten aanzien van de Terugkeerverordening elementen zijn toegevoegd met verstreckende gevolgen, waaronder artikel 23a over 'onderzoeksmaatregelen' (*Investigative measures*). Gelet op het voorgaande hebben genoemde leden de volgende procedurele vragen.

- Deelt de regering de mening van deze leden inhoudende dat de nieuwe voorstellen – waaronder de onderzoeksmaatregelen van artikel 23a waarmee doorzoeken in verblijfplaatsen of andere relevante gebouwen zijn toegestaan – voorstellen van substantiële aard zijn? Zo nee, waarom niet?
- Hoe verhoudt het gebrek aan informatievoorziening zich in dezen tot de informatieafspraken die zijn gemaakt ten aanzien van de Terugkeerverordening? Kan de regering in de beantwoording concreet ingaan op de afspraak die raakt aan 'wijzigingen in het voorstel waarbij inhoudelijk wordt ingegaan op het element (3) 'gevolgen van het voorstel'?
- Waarom is er in het verslag van de JBZ-Raad van 8 en 9 december 2025 geen informatie gegeven over deze wijzigingsvoorstellen, waar de regering dus kennelijk al heeft gestemd? Deelt de regering de mening van de leden van de fractie van GroenLinks-PvdA inhoudende dat hier sprake is van selectieve informatievoorziening in bedoeld verslag? Zo nee, waarom niet?
- Hoe verhoudt de door de regering in diverse media⁸ en debatten in onder meer het wetgevingsoverleg van de vaste commissie voor Asiel en Migratie van de Tweede Kamer van 15 december 2025⁹ geschetste terughoudendheid in opsporing zich tot het feit dat Nederland in Europees verband heeft ingestemd met artikel 23a, dat juist voorziet in vergaande onderzoeksmaatregelen ter voorbereiding of uitvoering van terugkeer?

Europese verordeningen met directe werking: structureel democratisch tekort

De leden van de fractie van GroenLinks-PvdA onderstrepen dat het hier gaat om Europese verordeningen met een directe werking. Anders dan bij richtlijnen volgt geen nationale implementatiewet, waardoor de Eerste Kamer geen later inhoudelijk wetgevingsmoment meer heeft om de rechtsstatelijke kwaliteit te toetsen, de uitvoerbaarheid te beoordelen of aanvullende waarborgen te verlangen. Parlementaire controle kan de Eerste Kamer in deze gevallen uitsluitend *ex ante* uitoefenen, in het Europese besluitvormingstraject. Door juist in dat stadium in te stemmen terwijl wezenlijke Kamer-vragen openstaan – en dit inmiddels bij meerdere dossiers – wordt de constitutionele rol van de Eerste Kamer structureel uitgehold. Erkent de regering dat instemming met algemene oriëntaties

⁸ Zie onder meer het artikel in het NRC Handelsblad van 15 december 2025, Minister Van Weel over de aangepaste asielwet 'Er komen geen klopjachten op ongedocumenteerden.'

⁹ *Kamerstukken II* 2025/26, 36 855, nr. 18.

datum 3 februari 2026

ons kenmerk 179677

blad 4

over directe Europese wetgeving vóór beantwoording van wezenlijke Kamervragen in strijd is met de vereisten van democratische legitimatie en effectieve parlementaire controle?

Institutioneel gezag van de Eerste Kamer

De leden van de fractie van GroenLinks-PvdA constateren dat door deze gang van zaken de onbeantwoorde vragen van de Eerste Kamer feitelijk hun betekenis hebben verloren, nu de onderhandelingsrichting en de kern van de teksten reeds zijn vastgelegd. Dit raakt aan het institutionele gezag van de Eerste Kamer als medewetgever en als orgaan dat in het bijzonder toeziet op rechtsstatelijkheid, grondrechtenbescherming en zorgvuldige wetgeving. Genoemde leden vragen de regering expliciet hoe deze handelwijze zich verhoudt tot het constitutionele beginsel van parlementaire betrokkenheid bij Europese besluitvorming en tot het respect voor de positie van de Eerste Kamer binnen het staatsbestel.

Positie van andere lidstaten

De leden van de fractie van GroenLinks-PvdA lezen in het aan de orde zijnde verslag dat enkele lidstaten de algemene oriëntatie niet steunen.¹⁰ Graag vernemen deze leden:

- welke lidstaten dit waren;
- wat de inhoudelijke bezwaren van deze lidstaten waren;
- in hoeverre deze bezwaren betrekking hadden op rechtsbescherming en mensenrechten, en
- waarom Nederland zich niet bij deze lidstaten heeft aangesloten of heeft gekozen voor onthouding, gelet op de vergelijkbare zorgen van de Eerste Kamer.

Vervolg en parlementaire betrokkenheid

De leden van de fractie van GroenLinks-PvdA vragen de regering op welke wijze het proces zich verder zal ontwikkelen en op welke wijze de regering de Eerste Kamer alsnog tijdig en inhoudelijk zal betrekken bij de verdere onderhandelingen, mede in het licht van de nog onbeantwoorde vragen uit eerder gemelde uitgaande brieven met kenmerken 179284 en 178500. Deze leden verzoeken de regering om expliciet toe te zeggen dat bij toekomstige JBZ-besluitvorming over Europese verordeningen met directe werking geen instemming zal plaatsvinden zolang door de Eerste Kamer gestelde inhoudelijke vragen niet volledig zijn beantwoord.

De leden van de fractie van GroenLinks-PvdA hebben tevens kennisgenomen van de *Joint Statement*¹¹ en de *Conclusions* van de *Informal Ministerial Conference* van 10 December 2025¹² en hebben naar aanleiding daarvan de volgende vragen te stellen aan de regering.

¹⁰ Kamerstukken I 2025/26, 32 317, PU, p. 8.

¹¹ Kamerstukken I 2025/26, 32 317, PU, bijlage 1.

¹² Kamerstukken I 2025/26, 32 317, PU, bijlage 2.

datum 3 februari 2026

ons kenmerk 179677

blad 5

De mensenrechtencommissaris van de Raad van Europa, de heer Michael O'Flaherty, heeft op de ministeriële conferentie van 10 december 2025 onder meer het volgende gezegd:

"You are embarked on an extremely consequential pathway in terms of the well-being of Europe's human rights protection system.

In doing so, I would urge you, first, to be assiduously evidence-based.

The facts that support your decisions must be impeccable. In that regard, I am concerned about inaccuracies and assumptions currently in circulation. For instance, the claim that the entry into our countries of instrumentalised migrants undermines national security is unconvincing. Instrumentalization is a deplorable fact, but our states are well able to receive and consider the asylum claims of the victims of the practice. I would add that the careless association of migration with criminality is wrong and dangerous.

*Furthermore, the assumption that adjusting the law or practice of the Convention and the Court that will somehow axiomatically change practice on the ground – for instance, that it would impact irregular migratory flows – is not grounded in fact. Second, I urge you to avoid any discourse that throws the law into question."*¹³

Kan de regering reageren op deze waarschuwingen van de mensenrechtencommissaris?

Kan de regering aangeven op welke concrete en verifieerbare feiten en cijfers de stelling is gebaseerd dat de rechtspraak van het Europees Hof voor de Rechten van de Mens (EHRM) op het terrein van migratie modernisering behoeft?

De leden van de fractie van GroenLinks-PvdA wijzen erop dat in de motie van de leden Van der Plas en Yeşilgöz-Zegerius over het initiatief van de Belgische premier De Wever steunen om een interpretatieprotocol voor het EVRM te onderzoeken¹⁴ wordt overwogen dat uitzettingen van bepaalde personen regelmatig worden tegengehouden op grond van het EVRM. Kan de regering de juistheid van deze overweging met concrete cijfers onderbouwen? Kan de regering aangeven hoe vaak dit in de afgelopen tien jaar daadwerkelijk is voorgekomen, uitgesplitst naar uitspraken van het EHRM en uitspraken van nationale rechters?

Is de regering het met de leden van de fractie van GroenLinks-PvdA eens dat het voeren van een debat over het EVRM dient plaats te vinden op basis van voldoende feitelijk onderbouwde stellingen? Is de regering het ook eens met de opvatting van deze leden dat indien dat niet het geval is, dit het gezag en de legitimiteit van het EHRM kan ondermijnen? Kan de regering uiteenzetten welke verantwoordelijkheid zij voor zichzelf ziet in het zorgdragen voor het voeren van een debat op basis van onderbouwde feiten en stellingen?

¹³ Raadpleegbaar via: [speech Michael O'Flaherty](#).

¹⁴ Kamerstukken II 2025/26, 36 800, nr. 24.

datum 3 februari 2026

ons kenmerk 179677

blad 6

Hoe verhoudt de stelling in de voornoemde motie van de leden Van der Plas en Yeşilgöz-Zeegerius dat het EVRM “nooit is opgesteld met de intentie om op democratische wijze tot stand gekomen asielbeleid te ondermijnen” zich tot artikel 32 lid 1 van het EVRM, op grond waarvan uitsluitend het EHRM bevoegd is om het Verdrag te interpreteren? En erkent de regering dat deze interpretatiebevoegdheid niet bij de lidstaten zelf berust?

Hoe verhoudt de nadruk op het uitvoeren van de wil van een parlementaire meerderheid zoals in voornoemde motie wordt benoemd zich tot het kernbeginsel van de rechtsstaat dat (internationale) rechters juist de taak hebben om burgers en minderheden te beschermen tegen willekeurige of ingrijpende beslissingen, met name ook wanneer de fundamentele rechten van deze minderheden onder druk staan (zoals rechtsbescherming en toegang tot het recht). Deelt de regering de opvatting van de leden van de fractie van GroenLinks-PvdA inhoudende dat de uitvoering van de wens van een parlementaire meerderheid zich binnen de grenzen van de rechtsstaat en de internationale rechtsorde moet bevinden? Zo ja, welke redenen heeft de regering om hier in dit concrete geval van af te wijken en, zo nee, hoe ziet de regering de verhouding tussen de wil van de parlementaire meerderheid en de rechtsstaat en de internationale rechtsorde in dat geval?

Op welke juridische grondslag zijn staten gerechtigd bepaalde groepen – zoals migranten of veroordeelde vreemdelingen – anders dan anderen te behandelen, terwijl het EVRM expliciet universele bescherming garandeert?

Erkent de regering dat het EVRM-stelsel historisch juist is ontworpen om nationale tekortkomingen in het beschermen van fundamentele rechten te corrigeren? En zo ja, op welke wijze wordt dat uitgangspunt in de *Joint Statement* gewaarborgd? En is de regering het ook met de leden van de fractie van GroenLinks-PvdA eens dat het EVRM-stelsel – als waarborg dat fundamentele rechten voor iedereen op gelijke wijze gelden – juist aan belang wint op het moment dat er sprake is van politieke druk om een ervaren crisis op een bepaalde wijze het hoofd te bieden? Indien die vraag bevestigend wordt beantwoord door de regering: hoe verhoudt zich dat tot de geuite wens tot herinterpretatie van het EVRM?

De leden van de fractie van GroenLinks-PvdA achten het niet het wenselijk dat lidstaten via gezamenlijke politieke verklaringen druk uitoefenen op de interpretatie van het EVRM door het EHRM. Hoe oordeelt de regering hierover en hoe verhoudt dit zich in de optiek van de regering tot het beginsel van scheiding der machten en specifiek rechterlijke onafhankelijkheid? Kan de regering concreet aangeven waar de grens ligt tussen ‘constructieve dialoog’ en politieke beïnvloeding van een (internationale) rechter? Kan de regering voorbeelden geven van situaties waarin in de optiek van de regering sprake is van reflectie op rechterlijke uitspraken in het kader van een constructieve dialoog en wanneer er sprake is van (een poging tot) beïnvloeding van een rechter?

Kan de regering toelichten waarom zij de eerdere brief van premier Meloni e.a. niet heeft ondertekend, maar wel heeft ingestemd met een *Joint Statement* dat grosso modo dezelfde kritiek herhaalt? Hoe verklaart de regering deze ogenschijnlijke inconsistentie in haar internationale rechtstatelijke houding? Of met andere woorden: wat is er in de tussentijd gebeurd dat heeft gemaakt dat de regering zich alsnog heeft aangesloten?

datum 3 februari 2026

ons kenmerk 179677

blad 7

Onderschrijft de regering de analyse van de leden van de fractie van GroenLinks-PvdA inhoudende dat het benadrukken van “nationale veiligheid” en “migratie-uitdagingen” in politieke verklaringen het risico met zich brengt dat grondrechten conditioneel of instrumenteel worden benaderd?

Deelt de regering de zorg van de leden van de fractie van GroenLinks-PvdA inhoudende dat een politieke nadruk op subsidiariteit – in combinatie met kritiek op het Europees Hof – het risico in zich draagt dat mensenrechten minder effectief worden beschermd, met name voor kwetsbare groepen zoals migranten en asielzoekers? Zo nee, waarom niet?

Kan de regering uitleggen waarom de Eerste Kamer niet vooraf is geïnformeerd over het voornemen om het *Joint Statement* te tekenen en over de politieke en rechtsstatelijke implicaties van deelname aan het *Joint Statement*? Is de regering bereid toekomstige internationale verklaringen met mogelijke gevolgen voor de rechtsstaat voorafgaand aan ondertekening aan deze Kamer voor te leggen? Over welk politiek mandaat meende de regering te beschikken nu zij handelde terwijl er sprake is van een dubbel-demissionair rompkabinet?

In hoeverre is de Nederlandse instemming met het *Joint Statement* ingegeven door binnenlandse politieke druk van partijen die expliciet pleiten voor beperking van de werking van het EVRM en het EHRM?

Is de regering zich bewust van de mogelijke precedentwerking van deze verklaring voor toekomstige politieke interventies richting internationale gerechtshoven? Hoe voorkomt de regering dat hiermee een norm ontstaat waarin staten structurele kritiek op rechterlijke uitspraken normaliseren? En welk gevolg zou dat in de optiek van de regering kunnen hebben op de mate waarin en de wijze waarop uitspraken van internationale gerechtshoven worden uitgevoerd en nageleefd? Aant de regering deze precedentwerking risicovol? Zo ja, waarom besloot zij tot aansluiting? Zo nee, waarom niet? Welke waarborgen ziet de regering om te voorkomen dat deze politieke interventie door andere lidstaten wordt gebruikt om niet-naleving van EHRM-uitspraken te rechtvaardigen?

Kan de regering reflecteren op de fundamentele vraag hoe zij het EVRM waardeert? Beschouwt zij het EVRM als een juridisch bindend mensenrechtenkader dat juist gevrijwaard moet zijn van politieke druk of inmenging of als een flexibel politiek instrument? Graag ontvangen de leden van de fractie van GroenLinks-PvdA een inhoudelijke en onderbouwde reflectie.

De vaste commissies voor Immigratie en Asiel / JBZ-Raad en Justitie en Veiligheid zien uw beantwoording met belangstelling tegemoet en ontvangen deze graag binnen **vier weken** na dagtekening van deze brief.

Hoogachtend,

A.W.J.A. van Hattem
Voorzitter van de vaste commissie
voor Immigratie en Asiel/JBZ-Raad

mr. B.O. Dittrich
Voorzitter van de vaste commissie
voor Justitie en Veiligheid